

פרופ' גתית קוה יועצת הנשיאה לקידום הוגנות מגדרית באוניברסיטה הפתוחה

הנוף התרבותי-חברתי משפיע עלינו ומציב לנו דרישות, אבל גם הזדמנויות. בפרפרזה על האמרה שמאחורי כל גבר מצליח עומדת אישה, אפשר לומר שמאחורי כל אישה מצליחה עומדות הרבה מאוד נשים אחרות. האימהות שלנו, השופטות, האמניות, מנהלות הבנקים והמורות לנהיגה וגם הנשים בתקשורת, בפוליטיקה ובאקדמיה הן שמכתיבות במידה רבה את מה שאנחנו שואפות להיות. כל אישה שפרצה מחסומים חברתיים הציבה בפני נשים אחרות מודל לחיקוי והרחיבה את האפשרויות שנפתחו עבורה. זאת ועוד, נשים שמחויבות לרעיונות גדולים מביאות לשינויים חברתיים וגורמות לכך שהם ישיעו על החיים של כולנו. הדוגמאות לכך רבות, וחלקן מופיעות בעמודים הבאים.

האקדמיה אמורה להיות מופת של קדמה, חופש מחשבה ושוויון, מקום שבו אנחנו נשפוט לפי הכישורים וההישגים שלנו ולא לפי המין או המוצא. ואולם, נשים באקדמיה עדיין נתקלות בהטיות מגדריות, כמעט בכל שלב בקריירה. בכלל המוסדות להשכלה גבוהה בישראל יש רק כ-30% נשים וככל שעולים בדרגות כך יש פחות נשים. באוניברסיטה הפתוחה לומדות ועובדות נשים מוכשרות בכל הרמות ובכל התפקידים. עם נשיאה, נגייה ומנכ"לית מצבנו טוב בהרבה מהמצב ברוב המוסדות להשכלה גבוהה בישראל. עם זאת, האו"פ צריכה לפעול בנחישות כדי להגיע לשוויון של ממש בין נשים לגברים וכדי להמשיך להיות מקום שמאפשר לנשים לצמוח.

הגיליון הנוכחי של אסכולה מציג חלק מהעשייה המרשימה של הנשים באוניברסיטה הפתוחה, את המחקרים, הספרים, המחשבות, התוכניות והתובנות שמציעים את האוניברסיטה קדימה.

אוסף המאמרים מדגים היטב את המושג "האישי הוא הפוליטי". מושג זה, שהוצע על ידי קרול האניש בשנת 1969, הפך לסיסמה של התנועה הפמיניסטית בארצות הברית. האניש הצביעה על כך שהחוויות האישיות של כל אחת מאיתנו מעוצבות על ידי הסביבה ומשקפות את יחסי הכוח בחברה. הבחירה מה ללבוש או האם לצבוע שיער שיבה, ההחלטה על מספר הילדים, השאיפה לרדת במשקל, הנטייה לדבר בציבור או לשתוק – כולן מתרחשות בתוך אקלים תרבותי. ההקשר החברתי משפיע גם על הבחירה במקצוע ועל ההתפתחות המקצועית, באקדמיה ומחוצה לה.

גם אישה שבוחרת ללמוד תחום שנחשב נשי וגם אישה שבוחרת ללמוד תחום שנחשב גברי אינן עושות זאת בחלל ריק. ההחלטה הפרטית של כל אחת מהן נכנסת לסטטיסטיקה של הבידול המגדרי בתחומי הלימוד באקדמיה. מי שמתקשה לעבוד בימי קורונה סבורה אולי שחלוקת העבודה בתוך הבית היא החלטה משפחתית, אך החלטה זו משקפת נורמות בנוגע לתפקידים של נשים וגברים בחברה. להחלטות הללו יש השלכות גם על הקידום המקצועי של הנשים והגברים, על היכולת לעבוד כשהילדים בבית ועל הפנאי לחשוב, ללמוד או לחקור בשקט. השנה החולפת הדגימה היטב את הפערים בין נשים לגברים ואת העובדה שלא לכל אחת יש חדר משלה, כדברי וירג'יניה וולף.